

PRAWO HANDLOWE

dla studentów i praktyków

redakcja naukowa

Józef Okolski, Małgorzata Modrzejewska

Józef Okolski, Marek Safjan, Marta Litwińska-Werner
Dominika Wajda, Małgorzata Modrzejewska, Jerzy Modrzejewski
Cezary Wiśniewski, Jacek Krauss, Anne-Marie Weber

PRAWO HANDLOWE

dla studentów i praktyków

redakcja naukowa
Józef Okolski, Małgorzata Modrzejewska

Józef Okolski, Marek Safjan, Marta Litwińska-Werner
Dominika Wajda, Małgorzata Modrzejewska, Jerzy Modrzejewski
Cezary Wiśniewski, Jacek Krauss, Anne-Marie Weber

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 15 lutego 2022 r.
z uwzględnieniem zmian wchodzących w życie 13 października 2022 r.
(Dz.U. z 2022 r. poz. 807)

Recenzent
Dr hab. Joanna Kruczalak-Jankowska, prof. UG

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne
Beata Wawrzyńczak-Jędryka

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Autorzy poszczególnych części:
prof. dr hab. Józef Okolski, dr hab. Dominika Wajda – cz. I; cz. II pkt 1.1, 3.2.5, 3.5.2;
cz. VII pkt 4.2.9–4.2.10; cz. IX
prof. dr hab. Marek Safjan – cz. VII pkt 1–3, 4.1.1
dr hab. Marta Litwińska-Werner – cz. II pkt 1.2, 2.3–2.6, 3.6, 4; cz. III; cz. IV;
cz. VII pkt 4.2.1–4.2.6, 4.2.12; cz. VIII
doc. dr Małgorzata Modrzejewska – cz. II pkt 1.3–1.4, 3.7, 5; cz. V; cz. VII pkt 4.2.11
doc. dr Jerzy Modrzejewski – cz. VII pkt 4.2.8
doc. dr Jerzy Modrzejewski, dr Cezary Wiśniewski – cz. II pkt 3.1, 3.2.1–3.2.4,
3.3–3.4, 3.5.1, 3.5.3–3.5.15
dr Jacek Krauss – cz. II pkt 1.5, 2.1–2.2; cz. VII pkt 4.1.2–4.1.3, 4.2.7
dr Anne-Marie Weber – cz. VI

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8246-030-8

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	23
Słowo wstępne	29
Część pierwsza	
Zagadnienia ogólne (<i>Józef Okolski, Dominika Wajda</i>)	31
1. Pojęcie i specyfika prawa handlowego	34
2. Źródła prawa handlowego	42
2.1. Krajowe prawo stanowione	43
2.1.1. Akty prawne o charakterze ogólnym	43
2.1.2. Akty prawne o charakterze szczególnym	43
2.2. Prawo zwyczajowe, zwyczaj	45
2.3. Orzecznictwo	47
2.4. Piśmiennictwo	48
2.5. Prawo stanowione przez strony	48
3. Prawo Unii Europejskiej	48
3.1. Uwagi ogólne	48
3.2. Umowy międzynarodowe	49
3.3. Rozporządzenia	50
3.4. Dyrektywy	53
Część druga	
Przedsiębiorcy	55
1. Charakterystyka ogólna	55
1.1. Pojęcie i rodzaje przedsiębiorcy (<i>Józef Okolski, Dominika Wajda</i>)	55
1.1.1. Uwagi wstępne	56
1.1.2. Ewolucja pojęcia przedsiębiorcy w polskim prawie po 1989 roku	57
1.1.3. Pojęcie przedsiębiorcy w ustawie – Prawo przedsiębiorców	66
1.1.4. Status prawny wolnych zawodów	67
1.1.5. Specjalne kategorie przedsiębiorców – mikroprzedsiębiorcy, mali i średni przedsiębiorcy	68
1.1.6. Rodzaje przedsiębiorców	68

1.2.	Pojęcie przedsiębiorstwa (<i>Marta Litwińska-Werner</i>)	69
1.2.1.	Uwagi terminologiczne	70
1.2.2.	Składniki przedsiębiorstwa według Kodeksu cywilnego	72
1.2.2.1.	Uwagi wstępne	72
1.2.2.2.	Nazwa przedsiębiorstwa	72
1.2.2.3.	Własność nieruchomości lub ruchomości, w tym urządzeń, materiałów, towarów i wyrobów, oraz inne prawa rzeczowe do nieruchomości lub ruchomości	74
1.2.2.4.	Prawa wynikające z umów najmu i dzierżawy nieruchomości lub ruchomości oraz prawa do korzystania z nieruchomości lub ruchomości wynikające z innych stosunków prawnych	74
1.2.2.5.	Wierzytelności, prawa z papierów wartościowych i środki pieniężne	74
1.2.2.6.	Koncesje, licencje i zezwolenia	75
1.2.2.7.	Patenty i inne prawa własności przemysłowej	76
1.2.2.8.	Majątkowe prawa autorskie i majątkowe prawa pokrewne	76
1.2.2.9.	Tajemnice przedsiębiorstwa	76
1.2.2.10.	Księgi i dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	77
1.2.3.	Ogólna koncepcja przedsiębiorstwa jako przedmiotu	78
1.2.4.	Cechy przedsiębiorstwa jako przedmiotu	79
1.2.5.	Czynności prawne mające za przedmiot przedsiębiorstwo	82
1.2.5.1.	Zbycie i jego skutki	82
1.2.5.2.	Dzierżawa i ustanowienie prawa użytkowania	88
1.2.6.	Problematyka egzekucji z przedsiębiorstwa	88
1.2.7.	Przedsiębiorstwo w upadłości	90
1.3.	Rejestracja i ewidencja przedsiębiorców (<i>Małgorzata Modrzejewska</i>)	91
1.3.1.	Uwagi ogólne	91
1.3.2.	Krajowy Rejestr Sądowy	92
1.3.2.1.	Uwagi wprowadzające	94
1.3.2.2.	Rejestr przedsiębiorców	97
1.3.2.3.	Postępowanie rejestrowe	107
1.3.2.4.	Postępowanie przymuszające	109
1.3.2.5.	Postępowanie o rozwiązanie podmiotu bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego	110
1.3.2.6.	Wpis do Rejestru	111
1.3.2.7.	Skutki ogłoszenia wpisu	114
1.3.3.	Ewidencja działalności gospodarczej	116
1.3.3.1.	Postępowanie ewidencyjne	118
1.3.3.2.	Wpis do CEIDG	119
1.3.3.3.	Odmowa wszczęcia postępowania o wpis do CEIDG	121

1.3.3.4.	Zmiana, sprostowanie i wykreślenie wpisu do CEIDG	122
1.3.3.5.	Zasady publikowania w CEIDG informacji o pełnomocnikach i prokurentach	124
1.3.3.6.	Zasada jawności danych i informacji wpisanych do CEIDG	124
1.3.3.7.	Domniemanie prawdziwości danych wpisanych do CEIDG	125
1.3.3.8.	Punkt Informacji dla Przedsiębiorcy	126
1.4.	Prawo firmowe (<i>Małgorzata Modrzejewska</i>)	127
1.4.1.	Zakres podmiotowy prawa do firmy	129
1.4.2.	Zasady tworzenia firmy	129
1.4.3.	Zasady prawa firmowego	135
1.4.3.1.	Zasada wyłączności firmy	135
1.4.3.2.	Zasada prawdziwości firmy	137
1.4.3.3.	Zasada jedności firmy.....	138
1.4.3.4.	Zasada ciągłości firmy	139
1.4.4.	Ujawnienie firmy w rejestrze	142
1.4.5.	Niezbywalność firmy	142
1.4.6.	Ochrona prawa do firmy	146
1.4.7.	Nazwa przedsiębiorstwa	151
1.5.	Prokura (<i>Jacek Krauss</i>)	153
1.5.1.	Prokura jako specjalny rodzaj pełnomocnictwa	154
1.5.2.	Udzielenie prokury	157
1.5.3.	Zakres umocowania prokurenta	158
1.5.4.	Ograniczenia prokury	159
1.5.5.	Rodzaje prokury	161
1.5.6.	Ujawnienie prokury w rejestrze przedsiębiorców	168
1.5.7.	Wygaśnięcie prokury	168
2.	Spółki osobowe	169
2.1.	Uwagi ogólne (<i>Jacek Krauss</i>)	170
2.2.	Spółka cywilna (wzmianka) (<i>Jacek Krauss</i>)	182
2.2.1.	Charakter umowy	182
2.2.2.	Zobowiązanie do współdziałania	184
2.2.3.	Wspólność łączna	185
2.2.4.	Udział w zyskach i stratach	185
2.2.5.	Reprezentacja spółki cywilnej	186
2.2.6.	Niezmiennność składu osobowego spółki i zakres dopuszczalnych zmian podmiotowych	186
2.2.7.	Rozwiązanie spółki cywilnej	188
2.3.	Spółka jawna (<i>Marta Litwińska-Werner</i>)	189
2.3.1.	Wprowadzenie – cechy charakterystyczne handlowych spółek osobowych	190

2.3.2.	Spółka jawna jako podmiot prawa	191
2.3.3.	Spółka jawna jako przedsiębiorca	193
2.3.4.	Powstanie spółki jawnej	194
2.3.5.	Założenie spółki jawnej w trybie tradycyjnym	194
2.3.5.1.	Umowa spółki jawnej	194
2.3.5.2.	Elementy treści umowy spółki jawnej	196
2.3.6.	Założenie spółki w trybie S24	199
2.3.7.	Wpis do Rejestru	200
2.3.8.	Odpowiedzialność za zobowiązania	200
2.3.9.	Członkostwo wspólnika w spółce	202
2.3.10.	Prawa majątkowe wspólnika	203
2.3.10.1.	Prawo do zysku	203
2.3.10.2.	Prawo do odsetek	204
2.3.10.3.	Prawo do rozliczenia ze spółką	204
2.3.10.4.	Prawo do kwoty likwidacyjnej	205
2.3.11.	Prawa korporacyjne	206
2.3.11.1.	Prawo reprezentowania spółki	206
2.3.11.2.	Prawo prowadzenia spraw spółki	210
2.3.12.	Zmiana umowy spółki	211
2.3.13.	Zmiany w składzie osobowym	212
2.3.13.1.	Zbycie członkostwa	212
2.3.13.2.	Przystąpienie do spółki	214
2.3.14.	Rozwiązanie spółki	214
2.3.14.1.	Uwagi terminologiczne	214
2.3.14.2.	Przesłanki rozwiązania spółki jawnej	215
2.3.15.	Likwidacja spółki	220
2.4.	Spółka partnerska (<i>Marta Litwińska-Werner</i>)	222
2.4.1.	Ogólna charakterystyka spółki partnerskiej	223
2.4.2.	Charakter prawny spółki partnerskiej	224
2.4.2.1.	Status prawny	224
2.4.2.2.	Status przedsiębiorcy	225
2.4.3.	Powstanie spółki partnerskiej	225
2.4.3.1.	Uwagi wstępne	225
2.4.3.2.	Umowa spółki	226
2.4.3.3.	Wpis do rejestru przedsiębiorców	227
2.4.4.	Firma spółki partnerskiej	228
2.4.5.	Odpowiedzialność za zobowiązania	228
2.4.5.1.	Ogólna konstrukcja odpowiedzialności	228
2.4.5.2.	Zakres przedmiotowy odpowiedzialności	231
2.4.6.	Reprezentacja spółki	232
2.4.6.1.	Reguły ogólne	232
2.4.6.2.	Wykluczenie partnera z reprezentacji	233
2.4.6.3.	Zarząd	234

2.4.7.	Prowadzenie spraw spółki	236
2.4.8.	Rozwiązanie i likwidacja spółki	238
2.5.	Spółka komandytowa (<i>Marta Litwińska-Werner</i>)	239
2.5.1.	Charakterystyka ogólna	240
2.5.2.	Charakter prawny spółki komandytowej	241
2.5.2.1.	Status prawny spółki	241
2.5.2.2.	Status przedsiębiorcy	241
2.5.3.	Powstanie spółki komandytowej	241
2.5.3.1.	Uwagi wstępne	241
2.5.3.2.	Umowa spółki	242
2.5.3.3.	Wpis do rejestru	243
2.5.4.	Firma spółki komandytowej	244
2.5.5.	Odpowiedzialność za zobowiązania	246
2.5.5.1.	Zagadnienia ogólne	246
2.5.5.2.	Odpowiedzialność komplementariusza	246
2.5.5.3.	Odpowiedzialność komandytariusza	246
2.5.5.4.	Sytuacje szczególne – nieograniczona odpowiedzialność komandytariusza za zobowiązania spółki	250
2.5.6.	Zmiany w składzie osobowym	255
2.5.6.1.	Zmiany w osobie komplementariusza	255
2.5.6.2.	Zmiany w osobie komandytariusza	256
2.5.7.	Pozycja prawna komandytariusza w spółce	257
2.5.7.1.	Charakterystyka ogólna	257
2.5.7.2.	Prawo do informacji	258
2.5.8.	Reprezentacja spółki	259
2.5.9.	Prowadzenie spraw spółki	260
2.5.9.1.	Reguły ogólne	260
2.5.9.2.	Sprzeciw komplementariusza	262
2.5.9.3.	Modyfikacja postanowień umowy spółki	263
2.5.9.4.	Powierzenie prowadzenia spraw spółki kilku komplementariuszom	263
2.5.9.5.	Problem tzw. czynności nagłej	264
2.5.9.6.	Upoważnienie komandytariusza do prowadzenia spraw spółki	265
2.6.	Spółka komandytowo-akcyjna (<i>Marta Litwińska-Werner</i>)	265
2.6.1.	Ogólna charakterystyka spółki komandytowo-akcyjnej	266
2.6.2.	Charakter prawny spółki komandytowo-akcyjnej	267
2.6.2.1.	Status prawny	267
2.6.2.2.	Status przedsiębiorcy	267
2.6.3.	Powstanie spółki komandytowo-akcyjnej	268
2.6.3.1.	Uwagi wstępne	268
2.6.3.2.	Statut spółki	268

2.6.3.3.	Wpis do rejestru przedsiębiorców	271
2.6.4.	Majątek spółki	272
2.6.5.	Kapitał zakładowy	274
2.6.6.	Status prawny wspólników	275
2.6.6.1.	Status prawny komplementariusza	275
2.6.6.2.	Status prawny komplementariusza będącego akcjonariuszem	275
2.6.7.	Konstrukcja odpowiedzialności za zobowiązania spółki	276
2.6.7.1.	Założenia ogólne	276
2.6.7.2.	Odpowiedzialność komplementariusza	278
2.6.7.3.	Odpowiedzialność akcjonariusza	278
2.6.8.	Reprezentacja spółki	279
2.6.8.1.	Zasady ogólne	279
2.6.8.2.	Wyłączenie komplementariusza od prawa reprezentacji i pozbawienie go tego uprawnienia	280
2.6.8.3.	Reprezentacja spółki przez akcjonariusza	282
2.6.9.	Prowadzenie spraw spółki	283
2.6.9.1.	Reguły ogólne	283
2.6.9.2.	Pozbawienie komplementariusza prawa do prowadzenia spraw spółki	285
2.6.9.3.	Sposób ukształtowania prowadzenia spraw spółki	286
2.6.10.	Zmiany w składzie osobowym drogą czynności <i>inter vivos</i>	289
2.6.10.1.	Zmiany w składzie komplementariuszy	289
2.6.10.2.	Przystąpienie nowego komplementariusza	292
2.6.10.3.	Wypowiedzenie umowy spółki	293
2.6.11.	Podział zysku	294
3.	Spółki kapitałowe	295
3.1.	Wprowadzenie (<i>Jerzy Modrzejewski, Cezary Wiśniewski</i>)	296
3.2.	Zagadnienia wspólne (<i>Jerzy Modrzejewski, Cezary Wiśniewski</i>)	300
3.2.1.	Wkłady na pokrycie kapitału zakładowego	300
3.2.2.	Spółka w organizacji	307
3.2.3.	Jednoosobowa spółka kapitałowa	309
3.2.4.	Kontrola czynności prawnych	313
3.2.5.	<i>Corporate governance</i> (<i>Józef Okolski, Dominika Wajda</i>)	315
3.3.	Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (<i>Jerzy Modrzejewski, Cezary Wiśniewski</i>)	327
3.3.1.	Uwagi wstępne	328
3.3.2.	Procedura tworzenia	328
3.3.3.	Zawarcie umowy spółki	329
3.3.4.	Wniesienie kapitału zakładowego	332
3.3.5.	Ustanowienie władz spółki	333
3.3.6.	Wpis do rejestru przedsiębiorców	334
3.3.7.	Prawa i obowiązki wspólników	334

3.3.7.1.	Uwagi wstępne	334
3.3.7.2.	Uprawnienia majątkowe	336
3.3.7.3.	Uprawnienia o charakterze korporacyjnym	338
3.3.7.4.	Obowiązki wspólników w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością	339
3.3.8.	Zmiany w strukturze podmiotowej	340
3.3.9.	Wyłączenie wspólnika	345
3.3.10.	Władze spółki	346
3.3.10.1.	Uwagi wstępne	346
3.3.10.2.	Zgromadzenie wspólników	346
3.3.10.3.	Zarząd	351
3.3.11.	Nadzór w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością	355
3.3.12.	Rozwiązanie i likwidacja spółki	356
3.3.13.	Odpowiedzialność	358
3.4.	Prosta spółka akcyjna (<i>Jerzy Modrzejewski, Cezary Wiśniewski</i>)	361
3.4.1.	Wprowadzenie	362
3.4.2.	Ogólna charakterystyka prostej spółki akcyjnej	362
3.4.3.	Uzasadnienie wprowadzenia nowej instytucji do polskiego porządku prawnego	363
3.4.4.	Struktura majątkowa prostej spółki akcyjnej	365
3.4.5.	Ochrona wierzycieli prostej spółki akcyjnej	366
3.4.6.	Procedura powstania prostej spółki akcyjnej	368
3.4.7.	Akcje prostej spółki akcyjnej	368
3.4.8.	Organy prostej spółki akcyjnej	370
3.4.8.1.	Uwagi wprowadzające	370
3.4.8.2.	Zarząd	373
3.4.8.3.	Rada nadzorcza	374
3.4.8.4.	Rada dyrektorów	375
3.4.8.5.	Walne zgromadzenie	377
3.4.9.	Jednoosobowa prosta spółka akcyjna	380
3.4.10.	Rozwiązanie i likwidacja prostej spółki akcyjnej	381
3.4.11.	Odpowiedzialność członków organów prostej spółki akcyjnej	382
3.5.	Spółka akcyjna (<i>Jerzy Modrzejewski, Cezary Wiśniewski</i>)	383
3.5.1.	Wprowadzenie	384
3.5.2.	Natura spółki akcyjnej (<i>Józef Okolski, Dominika Wajda</i>)	386
3.5.3.	Procedura zawiązywania spółki akcyjnej	396
3.5.3.1.	Uwagi wstępne	396
3.5.3.2.	Sporządzenie statutu i podpisanie go przez założycieli	396
3.5.3.3.	Wniesienie przez akcjonariuszy wkładów na pokrycie kapitału zakładowego	398
3.5.3.4.	Ustanowienie zarządu i rady nadzorczej	399

3.5.3.5.	Wpis spółki do rejestru	400
3.5.4.	Spółka akcyjna w organizacji	401
3.5.5.	Jednoosobowa spółka akcyjna	402
3.5.6.	Kapitał zakładowy	403
3.5.7.	Akcje	405
3.5.7.1.	Pojęcie akcji	405
3.5.7.2.	Rodzaje akcji	407
3.5.7.3.	Zbycie akcji	411
3.5.7.4.	Pozbawienie akcjonariusza praw udziałowych	411
3.5.8.	Prawa i obowiązki akcjonariuszy	412
3.5.8.1.	Prawa akcjonariuszy	412
3.5.8.2.	Obowiązki akcjonariuszy	420
3.5.9.	Władze spółki akcyjnej	421
3.5.9.1.	Uwagi wstępne	421
3.5.9.2.	Zarząd spółki akcyjnej	421
3.5.9.3.	Rada nadzorcza	427
3.5.9.4.	Walne zgromadzenie	431
3.5.10.	Podwyższenie kapitału zakładowego w spółce akcyjnej	444
3.5.10.1.	Uwagi wstępne	444
3.5.10.2.	Zwykłe podwyższenie kapitału zakładowego	445
3.5.10.3.	Podwyższenie kapitału zakładowego w granicach kapitału docelowego	448
3.5.10.4.	Warunkowe podwyższenie kapitału zakładowego	450
3.5.10.5.	Podwyższenie kapitału zakładowego ze środków spółki	452
3.5.11.	Obniżenie kapitału zakładowego	453
3.5.12.	Umorzenie akcji	456
3.5.12.1.	Uwagi wstępne	456
3.5.12.2.	Sposoby umorzenia akcji	457
3.5.12.3.	Wynagrodzenie z tytułu umorzenia akcji	458
3.5.13.	Akcje własne	459
3.5.14.	Odpowiedzialność	460
3.5.14.1.	Odpowiedzialność cywilnoprawna	460
3.5.14.2.	Odpowiedzialność karnoprawna	463
3.5.15.	Rozwiązanie i likwidacja spółki akcyjnej	464
3.5.15.1.	Rozwiązanie spółki akcyjnej	464
3.5.15.2.	Likwidacja spółki akcyjnej	465
3.6.	Grupa spółek (elementy prawa holdingowego) (Marta Litwińska-Werner)	467
3.6.1.	Pojęcie grupy spółek	467
3.6.1.1.	Uwagi wprowadzające	467
3.6.1.2.	Definicja grupy spółek	469

3.6.2.	Podstawa utworzenia grupy oraz zakończenie uczestnictwa w grupie	472
3.6.2.1.	Utworzenie grupy	472
3.6.2.2.	Ustanie uczestnictwa w grupie spółek	473
3.6.3.	Wiążące polecenie jako kluczowe pojęcie prawa grup spółek ...	474
3.6.3.1.	Uwagi wprowadzające – kwalifikacja prawna wiążącego polecenia	474
3.6.3.2.	Kompetencja do wydania wiążącego polecenia	475
3.6.3.3.	Forma wiążącego polecenia	477
3.6.3.4.	Skutki wydania wiążącego polecenia	477
3.6.4.	Prawo nadzoru i kontroli spółki dominującej	480
3.6.5.	Szczególne uprawnienie spółki dominującej – prawo wykupu	481
3.6.6.	Ochrona określonych podmiotów w ramach grupy spółek	483
3.6.6.1.	Ochrona spółki zależnej	483
3.6.6.2.	Ochrona wspólników mniejszościowych	485
3.6.6.3.	Ochrona wspólników lub akcjonariuszy spółki zależnej	486
3.6.6.4.	Ochrona wierzycieli spółki zależnej	487
3.7.	Łączenie, podział i przekształcanie spółek (Małgorzata Modrzejewska)	488
3.7.1.	Zagadnienia wstępne	492
3.7.2.	Łączenie się spółek	493
3.7.2.1.	Zagadnienia ogólne	493
3.7.2.2.	Łączenie się spółek kapitałowych	495
3.7.2.3.	Transgraniczne łączenie się spółek kapitałowych i spółki komandytowo-akcyjnej	498
3.7.2.4.	Łączenie się z udziałem spółek osobowych	501
3.7.3.	Podział spółek	503
3.7.4.	Przekształcanie spółek	507
3.7.4.1.	Zagadnienia ogólne	507
3.7.4.2.	Przekształcanie spółki osobowej w spółkę kapitałową	512
3.7.4.3.	Przekształcanie spółki kapitałowej w spółkę osobową	513
3.7.4.4.	Przekształcanie spółki kapitałowej w inną spółkę kapitałową	514
3.7.4.5.	Przekształcanie spółki osobowej w inną spółkę osobową	515
3.7.4.6.	Przekształcanie przedsiębiorcy w spółkę kapitałową	516
4.	Przedsiębiorstwo państwowe (Marta Litwińska-Werner)	518
4.1.	Uwagi wstępne	518
4.2.	Powstanie przedsiębiorstwa	519
4.3.	Struktura majątkowa	522

4.3.1.	Charakter uprawnień majątkowych	522
4.3.2.	Majątek przedsiębiorstwa	522
4.3.3.	Dysponowanie składnikami majątkowymi	523
4.4.	Organy przedsiębiorstwa	525
4.4.1.	Reprezentacja	525
4.4.2.	Zarządzanie	528
4.4.3.	Rozstrzyganie sporów między organami	532
4.5.	Uprawnienia organu założycielskiego w stosunku do przedsiębiorstwa	532
5.	Inni przedsiębiorcy (<i>Małgorzata Modrzejewska</i>)	537
5.1.	Spółdzielnie	537
5.2.	Fundacje	545
5.3.	Zasady uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	548
5.3.1.	Transgraniczna działalność usługowa	551
5.3.2.	Współpraca międzynarodowa właściwych organów w zakresie świadczenia usług	553
5.3.3.	Oddziały przedsiębiorców zagranicznych	553
5.3.4.	Przedstawicielstwa przedsiębiorców zagranicznych	555
5.4.	Podmioty ponadnarodowe	557
5.4.1.	Spółka europejska	557
5.4.2.	Europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych	568
5.4.3.	Spółdzielnia europejska	572

Część trzecia

Upadłość (<i>Marta Litwińska-Werner</i>)	576
1. Zagadnienia wprowadzające – cel i funkcja postępowania upadłościowego ..	576
2. Zdolność upadłościowa	579
2.1. Wyłączenia ustawowe	581
3. Przesłanki ogłoszenia upadłości	581
4. Oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości	585
5. Wszczęcie postępowania upadłościowego	588
6. Postanowienie o ogłoszeniu upadłości	589
7. Przygotowana likwidacja	590
8. Skutki ogłoszenia upadłości	592
8.1. Skutki co do majątku	592
8.2. Skutki ogłoszenia upadłości co do zobowiązań upadłego	593
8.3. Szczególne rozwiązania dotyczące potrącenia	594
8.4. Wpływ ogłoszenia upadłości na umowy wzajemne i inne zobowiązania	597
8.5. Wpływ ogłoszenia upadłości na postępowania sądowe i administracyjne	599

9.	Postępowanie upadłościowe prowadzone po ogłoszeniu upadłości	600
9.1.	Sąd upadłościowy	600
9.2.	Sędzia-komisarz	600
9.3.	Syndyk	601
9.4.	Uczestnicy postępowania	602
9.4.1.	Upadły	602
9.4.2.	Wierzyciele upadłego	604
9.4.2.1.	Zgromadzenie wierzycieli	604
9.4.2.2.	Rada wierzycieli	606
10.	Lista wierzytelności	607
10.1.	Zgłoszenie wierzytelności	607
10.2.	Ustalenie listy wierzytelności	609
11.	Układ w upadłości	609
12.	Likwidacja masy	611
13.	Podział funduszków masy	612
14.	Zakończenie postępowania upadłościowego	614

Część czwarta

Restrukturyzacja	(Marta Litwińska-Werner)	616
1.	Uwagi wprowadzające – cel prawa restrukturyzacyjnego	616
2.	Zakres podmiotowy ustawy	618
3.	Dłużnik niewypłacalny	619
4.	Wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego	620
5.	Sąd restrukturyzacyjny i sędzia-komisarz	621
6.	Uczestnicy postępowania	623
6.1.	Dłużnik	623
6.2.	Wierzyciele	623
6.2.1.	Uwagi terminologiczne	623
6.2.2.	Spis wierzytelności	624
6.2.3.	Zgromadzenie wierzycieli	626
6.2.3.1.	Zasady podejmowania uchwał	626
6.2.3.2.	Uchwała w przedmiocie zatwierdzenia układu	629
6.2.3.3.	Rada wierzycieli	630
7.	Rodzaje postępowań restrukturyzacyjnych	632
7.1.	Postępowanie o zatwierdzenie układu	632
7.1.1.	Uwagi ogólne	632
7.1.2.	Przebieg postępowania o zatwierdzenie układu	633
7.2.	Przyspieszone postępowanie układowe	634
7.2.1.	Wszczęcie postępowania	634
7.2.2.	Skutki wydania postanowienia o otwarciu przyspieszonego postępowania układowego	636
7.2.2.1.	Skutki materialnoprawne	636
7.2.2.2.	Skutki co do postępowań	638

7.2.2.3.	Przebieg postępowania	639
7.3.	Postępowanie układowe	640
7.3.1.	Wszczęcie postępowania	640
7.3.2.	Skutki wydania postanowienia o otwarciu postępowania układowego	640
7.3.3.	Przebieg postępowania	641
7.4.	Postępowanie sanacyjne	642
7.4.1.	Uwagi ogólne	642
7.4.2.	Wszczęcie postępowania	642
7.4.3.	Skutki wydania postanowienia o otwarciu postępowania sanacyjnego	644
7.4.3.1.	Skutki co do dłużnika i jego majątku	644
7.4.3.2.	Skutki co do zobowiązań dłużnika	645
7.4.3.3.	Skutki co do postępowań	646
7.4.4.	Plan restrukturyzacyjny i jego realizacja	647
7.4.5.	Przebieg postępowania	647
8.	Układ	647
8.1.	Zakres przedmiotowy	647
8.2.	Propozycje układowe	648
8.3.	Zatwierdzenie układu	649
8.4.	Skutki układu	650
9.	Zakończenie i umorzenie postępowania restrukturyzacyjnego	652

Część piąta

Ochrona prawna konkurencji (<i>Małgorzata Modrzejewska</i>)	654
1. Uwagi wprowadzające	654
2. Ochrona konkurencji w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	659
2.1. Cel ustawy	665
2.2. Zakres stosowania ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	668
2.2.1. Zakres podmiotowy ustawy	668
2.2.2. Zakres przedmiotowy ustawy	670
2.3. Pojęcie konkurencji	670
2.4. Pojęcie nieuczciwej konkurencji	671
2.5. Pojęcie czynu nieuczciwej konkurencji	672
2.5.1. Klauzula generalna jako podstawa prawna klasyfikacji oznaczonego zachowania przedsiębiorcy jako czynu nieuczciwej konkurencji	672
2.5.2. Nazwane czyny nieuczciwej konkurencji	673
2.6. Katalog czynów nieuczciwej konkurencji	674
2.6.1. Wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa	674
2.6.2. Fałszywe lub oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów i usług	678
2.6.3. Wprowadzające w błąd oznaczenie towarów i usług	683

2.6.4.	Naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa	685
2.6.5.	Nakłanianie do rozwiązania lub niewykonania umowy	692
2.6.6.	Naśladownictwo produktów	693
2.6.7.	Pomawianie lub nieuczciwe zachwalanie	695
2.6.8.	Utrudnianie dostępu do rynku	696
2.6.9.	Przekupstwo	698
2.6.10.	Urządzenia niedozwolone	699
2.6.11.	Reklama	701
2.6.11.1.	Pojęcie reklamy	701
2.6.11.2.	Reklama sprzeczna z przepisami prawa, dobrymi obyczajami lub uchybiająca godności człowieka	704
2.6.11.3.	Reklama wprowadzająca w błąd	707
2.6.11.4.	Reklama nierzeczowa	709
2.6.11.5.	Reklama ukryta	711
2.6.11.6.	Reklama uciążliwa	713
2.6.11.7.	Reklama porównawcza	715
2.6.12.	Sprzedaż premiowa	717
2.6.13.	System sprzedaży lawinowej	718
2.6.14.	Nadmierna sprzedaż marek właściciela	718
2.6.15.	Przekazywanie przez wierzyciela informacji do biura informacji gospodarczej z naruszeniem przepisów ustawy o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych	719
2.6.16.	Nieuzasadnione wydłużanie terminów zapłaty za dostarczane towary lub wykonane usługi	721
2.7.	Odpowiedzialność cywilna za czyny nieuczciwej konkurencji	723
3.	Ochrona konkurencji w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów	727
3.1.	Cel ustawy	732
3.2.	Zakres przedmiotowy ustawy	732
3.3.	Zakres podmiotowy ustawy	734
3.4.	Praktyki ograniczające konkurencję	735
3.4.1.	Uwagi wstępne	735
3.4.2.	Porozumienia ograniczające konkurencję	735
3.4.3.	Nadużywanie pozycji dominującej	737
3.4.4.	Decyzje w sprawach praktyk ograniczających konkurencję	739
3.5.	Koncentracja przedsiębiorców	740
3.5.1.	Kontrola koncentracji	740
3.5.2.	Decyzje w sprawach koncentracji	742
3.6.	Zakaz stosowania niedozwolonych postanowień wzorców umów	744
3.6.1.	Niedozwolone postanowienia wzorców umów	744
3.6.2.	Decyzje w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone	744

3.7.	Zakaz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów	745
3.7.1.	Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów	745
3.7.2.	Decyzje w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów	746
3.8.	Organizacja ochrony konkurencji i konsumentów	747
3.8.1.	Prezes UOKiK	747
3.8.2.	Samorząd terytorialny i organizacje konsumenckie	749
3.9.	Postępowanie przed Prezesem UOKiK	751
3.10.	Wspólnotowe prawo konkurencji – informacje podstawowe	754
3.10.1.	Zakaz porozumień antykonkurencyjnych	754
3.10.2.	Zakaz nadużywania pozycji dominującej	757
3.10.3.	Postępowanie w sprawach antymonopolowych	760
3.10.4.	Kontrola koncentracji przedsiębiorstw	766

Część szósta

Rynek kapitałowy i spółka publiczna (Anne-Marie Weber)	775
1. Uwagi wprowadzające	777
1.1. Istota rynku kapitałowego	777
1.2. Prawo rynku kapitałowego a prawo handlowe	778
1.3. Metodologia oraz systematyka rozdziału	778
2. Charakterystyka prawa rynku kapitałowego	779
2.1. Źródła prawa rynku kapitałowego	779
2.2. Metoda regulacji prawa rynku kapitałowego	782
2.3. Funkcje prawa rynku kapitałowego	782
3. Przedmiot obrotu na rynku kapitałowym	783
3.1. Uwagi wprowadzające	783
3.2. Pojęcie instrumentu finansowego	784
3.3. Wybrane instrumenty finansowe	787
3.3.1. Akcje	787
3.3.2. Prawo do akcji	787
3.3.3. Obligacje	788
3.3.4. Warranty subskrypcyjne	792
3.3.5. Kwit depozytowy	793
3.3.6. List zastawny	794
3.3.7. Instrumenty pochodne	794
3.3.8. Kryptoaktywa	795
4. System obrotu na rynku kapitałowym	797
4.1. Uwagi wprowadzające	797
4.2. Struktura rynku kapitałowego	797
4.2.1. Rynek pierwotny i rynek wtórny	797
4.2.2. Rynek zorganizowany i rynek OTC	798
4.2.3. Rynek regulowany i ASO	798
4.2.4. Rynek giełdowy i pozagiełdowy	799

4.3.	Podmioty na rynku regulowanym	799
4.3.1.	Typologia	799
4.3.2.	Instytucje infrastrukturalne	800
4.3.2.1.	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych	800
4.3.2.2.	Giełda Papierów Wartościowych	801
4.3.3.	Profesjonalni uczestnicy rynku kapitałowego	803
4.3.3.1.	Firma inwestycyjna	804
4.3.3.2.	Inni profesjonalni uczestnicy rynku kapitałowego	805
4.3.4.	Organy nadzoru	806
4.4.	Funkcjonowanie rynku pierwotnego	808
4.4.1.	Pojęcie oferty publicznej	808
4.4.2.	Przebieg procesu oferty publicznej	809
4.4.3.	Prospekt emisyjny	809
4.5.	Funkcjonowanie rynku wtórnego	811
4.5.1.	Oferta publiczna na rynku wtórnym	811
4.5.2.	Mechanizm obrotu na rynku wtórnym (szkic)	812
5.	Spółka publiczna	813
5.1.	Uwagi wprowadzające	813
5.2.	Reżim regulacyjny Kodeksu spółek handlowych	814
5.3.	Obowiązki informacyjne spółki publicznej	815
5.4.	Ochrona przed nadużyciami na rynku kapitałowym	817
5.5.	Szczególne prawa i obowiązki akcjonariuszy	819
5.5.1.	Obowiązki informacyjne akcjonariuszy	819
5.5.2.	Obowiązek ogłoszenia wezwania	820
5.5.3.	Przymusowy wykup i odkup	821
5.6.	Szczególne obowiązki zarządzających	822

Część siódma

Czynności handlowe	824
1. Pojęcie i rodzaje czynności handlowych (<i>Marek Safjan</i>)	824
2. Umowa – podstawowe źródło zobowiązań w obrocie (<i>Marek Safjan</i>)	829
2.1. Uwagi wstępne	829
2.2. Umowy gospodarcze – rodzaje i problemy kwalifikacyjne	829
2.3. Zasada swobody umów w obrocie gospodarczym	832
2.4. Problematyka wzorców umownych w obrocie handlowym	836
2.5. Zasada <i>pacta sunt servanda</i> w obrocie handlowym a zmiana lub rozwiązanie umowy. Odstąpienie od umowy	838
2.5.1. <i>Pacta sunt servanda</i> a zasada <i>rebus sic stantibus</i>	838
2.5.2. Rozwiązanie umowy. Odstąpienie od umowy	839
3. Odpowiedzialność odszkodowawcza w obrocie handlowym – wybrane zagadnienia (<i>Marek Safjan</i>)	841
3.1. Odpowiedzialność kontraktowa	841
3.2. Kara umowna	846

3.3.	Inne rodzaje odpowiedzialności odszkodowawczej	850
4.	Transakcje handlowe	852
4.1.	Sprzedaż handlowa	852
4.1.1.	Ogólna charakterystyka umowy sprzedaży (<i>Marek Saffan</i>)	852
4.1.1.1.	Uwagi wstępne	852
4.1.1.2.	Postanowienia przedmiotowo istotne i skutki umowy sprzedaży	853
4.1.1.3.	Niektóre rodzaje sprzedaży występujące w obrocie handlowym	858
4.1.2.	Odpowiedzialność sprzedawcy z tytułu rękojmi za wady rzeczy (<i>Jacek Krauss</i>)	861
4.1.3.	Gwarancja przy sprzedaży (<i>Jacek Krauss</i>)	878
4.1.3.1.	Natura gwarancji	879
4.1.3.2.	Źródło gwarancji	881
4.1.3.3.	Przedmiot ochrony gwarancyjnej i ciężar dowodu	882
4.1.3.4.	Treść gwarancji i ciężar dowodu	884
4.1.3.5.	Forma gwarancji	885
4.1.3.6.	Obowiązki gwaranta	886
4.1.3.7.	Okres gwarancji	888
4.1.3.8.	Wymogi co do oświadczenia gwarancyjnego	888
4.1.3.9.	Wykonanie obowiązków gwarancyjnych	889
4.1.3.10.	Zbieg odpowiedzialności z tytułu rękojmi i gwarancji	890
4.2.	Umowy w pośrednictwie handlowym	893
4.2.1.	Umowa agencyjna (<i>Marta Litwińska-Werner</i>)	893
4.2.2.	Umowa rachunku bankowego (<i>Marta Litwińska-Werner</i>)	902
4.2.3.	Czynności z zakresu stosunków kredytowych (<i>Marta Litwińska-Werner</i>)	907
4.2.3.1.	Wprowadzenie	907
4.2.3.2.	Umowa pożyczki bankowej	908
4.2.3.3.	Umowa kredytu	910
4.2.4.	Umowa franchisingowa (<i>Marta Litwińska-Werner</i>)	916
4.2.5.	Faktoring (<i>Marta Litwińska-Werner</i>)	921
4.2.6.	Umowa dystrybucyjna (<i>Marta Litwińska-Werner</i>)	925
4.2.7.	Leasing (<i>Jacek Krauss</i>)	927
4.2.7.1.	Zagadnienia wstępne	927
4.2.7.2.	Istota i rodzaje instytucji leasingu	928
4.2.7.3.	Umowa leasingu według przepisów Kodeksu cywilnego	930
4.2.8.	Umowa komisu (<i>Jerzy Modrzejewski</i>)	943
4.2.9.	Umowa o roboty budowlane (<i>Józef Okolski, Dominika Wajda</i>)	947
4.2.10.	Umowa przewozu i spedycji (<i>Józef Okolski, Dominika Wajda</i>)	955
4.2.10.1.	Umowa przewozu	956

4.2.10.2. Umowa spedycji	959
4.2.11. Umowa deweloperska (<i>Małgorzata Modrzejewska</i>)	961
4.2.12. Umowa ubezpieczenia (<i>Marta Litwińska-Werner</i>)	974
4.2.12.1. Uwagi wprowadzające	975
4.2.12.2. Charakterystyka umowy ubezpieczenia	977
4.2.12.3. Odpowiedzialność ubezpieczyciela	979
4.2.12.4. Ubezpieczenia majątkowe	980
4.2.12.5. Ubezpieczenia osobowe	981

Część ósma

Zabezpieczanie wierzytelności (<i>Marta Litwińska-Werner</i>)	982
1. Gwarancja bankowa	982
2. Przewłaszczenie na zabezpieczenie	988
3. Zastaw rejestrowy	995

Część dziewiąta

Sądownictwo polubowne (<i>Józef Okolski, Dominika Wajda</i>)	1002
1. Zagadnienia wstępne	1004
2. Umowa o arbitraż	1007
2.1. Zapis na sąd polubowny	1007
2.2. Rodzaje umów o arbitraż	1011
2.3. Charakter prawny umowy o arbitraż	1012
2.3.1. Uwagi wstępne	1012
2.3.2. Umowa z arbitrem (<i>receptum arbitrii</i>)	1013
2.4. Wygaśnięcie zapisu na sąd polubowny	1013
3. Postępowanie arbitrażowe	1014
3.1. Arbitrzy, skład sądu, wyłączenie arbitra	1014
3.2. Siedziba i właściwość arbitrażu	1015
3.3. Wszczęcie postępowania	1016
3.4. Wyrokowanie	1018
3.5. Środki prawne przeciwko wyrokom arbitrażowym	1019

O Autorach	1023
-------------------------	------

SŁOWO WSTĘPNE

Prezentowana książka *Prawo handlowe dla studentów i praktyków* jest nową pozycją w ofercie Wydawnictwa Wolters Kluwer. Stanowi kompendium wiedzy z dziedziny prawa handlowego i kierowana jest przede wszystkim do studentów wydziałów prawa, studiów administracyjnych, ekonomicznych i zarządzania, ale też aplikantów i przedstawicieli praktyki prawniczej stosujących prawo handlowe.

Tok wywodów, po omówieniu zagadnień wstępnych, koncentruje się przede wszystkim na charakterystyce przedsiębiorców, poczynając od pojęcia przedsiębiorcy i przedsiębiorstwa, przez ich system rejestracyjny i ewidencyjny, prawo firmowe, prokurę, aż po szczegółową analizę przepisów dotyczących poszczególnych rodzajów przedsiębiorców, w tym przede wszystkim spółek prawa handlowego. W niniejszym opracowaniu książkowym uwzględniono również postępowanie upadłościowe i prawo restrukturyzacyjne, scharakteryzowano spółkę europejską, europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych oraz spółdzielnię europejską, a także problematykę rynku kapitałowego i spółki publicznej. Obok problematyki przedsiębiorców szeroko omówiono prawo umów gospodarczych (czynności handlowych), a także istotne regulacje dla prawa gospodarczego wynikające z przepisów stanowiących podstawy ochrony prawnej konkurencji. Przedstawiono również rodzaje prawnych zabezpieczeń wierzytelności oraz kwestie proceduralne związane z rozstrzygnięciem sporów w ramach sądownictwa polubownego.

Ponadto uwzględnione zostały istotne zmiany w regulacji prawnej Kodeksu spółek handlowych polegające na wprowadzeniu nowego rodzaju spółki kapitałowej, jaką jest prosta spółka akcyjna, dematerializacji akcji, a także dotyczące nowej regulacji prawa holdingowego.

Celem Autorów, będących przedstawicielami nauki i praktyki prawa handlowego, było jasne i przystępne objaśnienie obszernej problematyki tej dziedziny prawa, które w wielu miejscach trudno poddaje się jednoznacznej interpretacji. Korzystano z bogatego dorobku doktryny i orzecznictwa. Nie unikano prezentacji problemów spornych, wskazując jednak poglądy dominujące. Postulat przejrzystości tekstu wymusił rezygnację z posługiwania się w większym zakresie przypisami rozszerzającymi.

Na początku każdego rozdziału wskazano natomiast rozbudowaną literaturę przedmiotu.

Niniejsza książka jest pracą zbiorową dziewięciorga Autorów – w większości pracowników Katedry Prawa Handlowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, ale też są nimi prawnicy praktycy z wiodących kancelarii prawnych. W gronie Autorów jest także prof. dr hab. Marek Safjan, sędzia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, któremu szczególnie dziękujemy za udział w przygotowaniu prezentowanej książki. Wyrazy szczególnego podziękowania kierujemy też do prof. dr. hab. Józefa Okolskiego, emerytowanego wieloletniego kierownika Katedry Prawa Handlowego WPiA UW, obecnie profesora zatrudnionego w Akademii Leona Koźmińskiego.

Małgorzata Modrzejewska

Część druga

PRZEDSIĘBIORCY

1. Charakterystyka ogólna

1.1. Pojęcie i rodzaje przedsiębiorcy (Józef Okolski, Dominika Wajda)

Literatura: M. Allerhand, *Kodeks handlowy. Komentarz*, ks. 1, *Kupiec*, reprint, Warszawa 1991; I. Barańczyk, *Czy uprawniony do oznaczenia geograficznego jest przedsiębiorcą?* [w:] *Prawo handlowe po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej*, red. W.J. Katner, U. Promińska, Warszawa 2010; P. Bielski, *Spółka kapitałowa w organizacji a status przedsiębiorcy*, PPH 2002/6; E. Bieniek-Koronkiewicz, J. Sieńczyło-Chlabicz, *Działalność gospodarcza i przedsiębiorca na gruncie ustawy prawo działalności gospodarczej*, PPH 2000/4; M. Etel, *Pojęcie przedsiębiorcy w prawie polskim i prawie Unii Europejskiej oraz w orzecznictwie sądowym*, Warszawa 2012; J. Frąckowiak, *Instytucje prawa handlowego w kodeksie cywilnym*, „Rejent” 2003/6; B. Gnela, *Pojęcie przedsiębiorcy w relacjach z konsumentem* [w:] *Prawo handlowe po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej*, red. W.J. Katner, U. Promińska, Warszawa 2010; G. Gorczyński, *Przedsiębiorcą się jest czy bywa? Uwagi o pojęciu przedsiębiorcy* [w:] *Prawo handlowe po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej*, red. W.J. Katner, U. Promińska, Warszawa 2010; A. Harla, *Pojęcie kupca i przedsiębiorcy w prawie polskim (1918–2005)*, PPH 2006/12; J. Jacyszyn, *Przedsiębiorca a wolny zawód*, „Rejent” 2003/10; M. Jasiakiewicz, *Jeszcze o pojęciu przedsiębiorcy – polemika*, PPH 2005/5; W.J. Katner, *Pojęcie przedsiębiorcy – polemika*, PPH 2007/4; W.J. Katner, *Sytuacja prawna spółki cywilnej na tle nowego prawa działalności gospodarczej*, PPH 2001/1; *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, Warszawa 2008; *Kodeks cywilny. Komentarz. Suplement*, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2003; *Kodeks cywilny*, t. 1, *Komentarz do artykułów 1–534*, red. E. Gniewek, Warszawa 2004; C. Kosikowski, *Nowe regulacje prawne w zakresie swobody działalności gospodarczej*, PiP 2004/10; C. Kosikowski, *Polskie publiczne prawo gospodarcze*, Warszawa 2002; K. Kruczałak, *Pojęcie przedsiębiorcy i jego znaczenie w obowiązującym prawie*, „Rejent” 1998/3; J. Lic, *Europeizacja pojęcia przedsiębiorcy* [w:] *Wpływ europeizacji prawa na instytucje prawa*

handlowego, red. J. Kruczalak-Jankowska, Warszawa 2013; J. Lic, M. Łuc, *Definicje pojęć „działalność gospodarcza” i „przedsiębiorca” (potrzeba rewizji)*, PiP 2008/10; G. Materna, *Pojęcie przedsiębiorcy w polskim i europejskim prawie ochrony konkurencji*, Warszawa 2009; T. Mróz, E. Bieniek-Koronkiewicz, *Kontrowersje wokół pojęcia „przedsiębiorca”*, Pr. Spółek 2003/6; Z. Radwański, *Podmioty prawa cywilnego w świetle zmian kodeksu cywilnego przeprowadzonych ustawą z 14 lutego 2003*, PS 2003/7–8; M. Szydło, *Pojęcie przedsiębiorcy w prawie polskim*, PS 2002/7–8; A. Walaszek-Pyziół, *Status prawny przedsiębiorcy w świetle projektu ustawy – Prawo działalności gospodarczej*, PUG 1999/5; A.W. Wiśniewski, *Stan prywatnego prawa gospodarczego a optymalna wizja kodeksu cywilnego – zagadnienia podmiotowe*, PPH 2008/6 (wkładka); M. Zdyb, *Prawo działalności gospodarczej. Komentarz do ustawy z 19 XI 1999*, Kraków 2000.

1.1.1. Uwagi wstępne

Kwestie nazwania czy też określenia zakresu pojęciowego podmiotów, które prowadzą działalność gospodarczą, stanowią jedno z najważniejszych zagadnień z zakresu prawa handlowego. Zawsze budzą też one w doktrynie i orzecznictwie sądowym liczne kontrowersje.

Pojęcie takie może – tak jak to było na gruncie Kodeksu handlowego – wyznaczać podmiotowy zasięg regulacji prawnohandlowych. Do określenia podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą używany był wówczas termin „**kupiec**”. Kupcem był ten, kto we własnym imieniu prowadził przedsiębiorstwo zarobkowe (art. 2 § 1 k.h.).

Ustawodawca nakłada też na jednostki prowadzące działalność gospodarczą w sposób profesjonalny pewne szczególne obowiązki, tak więc zaklasyfikowanie jakiegoś podmiotu do tej kategorii ma duże znaczenie dla ochrony jego kontrahentów.

Pojęcie przedsiębiorcy na gruncie prawa polskiego nie ma zbyt długiej historii. Zostało ono wprowadzone dopiero przez ustawę z 16.04.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Było ono następnie używane w licznych aktach normatywnych – jego definicje były różne i tworzone na użytek danej ustawy.

Ze względu na jedną z fundamentalnych zasad prawa handlowego – zasadę bezpieczeństwa – celowe jest wyeliminowanie wszelkich wątpliwości i kontrowersji związanych z pojęciem przedsiębiorcy. Chaos legislacyjny związany z omawianym pojęciem, występowanie w ustawach różnych zwrotów nieostrych zostały zauważone przez ustawodawcę i zgodnie z postulatami czynionymi w doktrynie zdecydował się on na umieszczenie pojęcia przedsiębiorcy w Kodeksie cywilnym (art. 43¹ k.c.). Uznano, że potrzebne jest stworzenie jednolitej dla całego systemu prawnego definicji.

Różnice między pojęciami przedsiębiorcy używanymi w różnych aktach prawnych występują jednak nadal, np. w ustawie – Prawo upadłościowe czy w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Poza definicją występującą w art. 43¹ k.c. w obecnym stanie prawnym należy także zwrócić szczególną uwagę na pojęcie przedsiębiorcy zawarte w art. 4 pr. przeds. (zob. pkt 1.1.3).

Ponieważ pojęcie przedsiębiorcy na gruncie prawa polskiego kształtowało się w różny sposób, w zależności od obowiązywania w danym momencie określonej ustawy, celowe będzie przypomnienie definicji przedsiębiorcy zawartych w ustawie o działalności gospodarczej i ustawie – Prawo działalności gospodarczej oraz dokonanie ogólnej ich charakterystyki. Jest to tym bardziej zasadne, że definicje zawarte w tych dwóch aktach normatywnych miały wpływ na obecne ukształtowanie się tego pojęcia.

1.1.2. Ewolucja pojęcia przedsiębiorcy w polskim prawie po 1989 roku

Ustawa o działalności gospodarczej w celu określenia podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą posługiwała się najpierw terminem „**podmiot gospodarczy**”. Zgodnie z nią podmiotami gospodarczymi mogły być osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne, które nie miały osobowości prawnej, utworzone zgodnie z przepisami prawa, jeżeli przedmiot ich działania obejmował prowadzenie działalności gospodarczej.

Należy podkreślić, że ustawodawca nie ograniczył zakresu stosowania pojęcia podmiotu gospodarczego wyłącznie do ustawy o działalności gospodarczej. Oznaczało to konieczność interpretowania użytego w przepisach terminu „podmiot gospodarczy” zgodnie z art. 2 ust. 2 u.d.g.

Pojęcie podmiotu gospodarczego zostało oparte na elementach podmiotowych i przedmiotowych. Do uzyskania przymiotu podmiotu gospodarczego niezbędne było posiadanie statusu osoby fizycznej, osoby prawnej czy też jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej oraz dodatkowo wymagane było trudnienie się działalnością gospodarczą, zdefiniowaną w art. 2 ust. 1 u.d.g. Pojęcie działalności gospodarczej zostało skonstruowane na podstawie trzech przesłanek: rodzaju działalności (działalność wytwórcza, budowlana, handlowa i usługowa), zarobkowego celu działalności oraz prowadzenia działalności na własny rachunek.

Twórcy ustawy o działalności gospodarczej, wprowadzając w art. 2 ust. 2 zwrot „jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej”, chcieli umożliwić działalność

gospodarczą różnym jednostkom budżetowym, gospodarstwom pomocniczym itp., których działanie było oparte na aktach prawnych pozaustawowych. Jednak brak precyzji terminu „jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej” spowodował **przyznawanie statusu przedsiębiorcy spółkom cywilnym**. Takie zaklasyfikowanie spółek cywilnych wzbudziło dyskusję zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie.

Początkowo przyjmowana była teza o samodzielności prawnej spółki cywilnej. Umów spółki cywilnej zawarto setki tysięcy. Uważano, że są one najłatwiejszą formą organizacyjną prowadzenia działalności gospodarczej przez kilka osób. Spółki cywilne były ewidencjonowane w ewidencji podmiotów gospodarczych, posiadały konto bankowe i otrzymywały numer REGON. Można było spotkać spółki cywilne o znacznym majątku i prowadzące bardzo rozległą działalność. Nie była to dobra praktyka, gdyż taka forma prawna nie jest przeznaczona do prowadzenia działalności na szeroką skalę. Zastanawiano się m.in., czy tego rodzaju regulacja prawna nie naruszała utrzymanych w mocy przepisów Kodeksu handlowego o spółce jawnej, która była właśnie dostosowana do obrotu handlowego. Dlatego w drugiej połowie lat 90. XX w. wypowiedzi co do kwestii samodzielności podmiotowej spółki cywilnej były coraz ostrożniejsze.

Praktykę przyznawania podmiotowości prawnej spółce cywilnej należy uznać za nieprawidłową. Spółka cywilna jest umową, w której wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów (art. 860 § 1 k.c.). Nie powinno się przyznawać jej statusu przedsiębiorcy.

Występujące w ustawie o działalności gospodarczej pojęcie podmiotu gospodarczego nie było jednolicie stosowane w innych aktach prawnych, w których pojawiało się także pojęcie przedsiębiorcy. Powyższa niekonsekwencja została usunięta przez art. 12–99 ustawy z 20.08.1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 121, poz. 770 ze zm.), zmieniające w obowiązujących aktach prawnych termin „podmiot gospodarczy” na określenie „przedsiębiorca”.

Pojęcie przedsiębiorcy w ustawie – Prawo działalności gospodarczej

Dnia 1.01.2001 r. ustawa o działalności gospodarczej została zastąpiona przez ustawę – Prawo działalności gospodarczej, która do oznaczenia podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą posługiwała się terminem „**przedsiębiorca**”.

Pojęcie przedsiębiorcy w ustawie – Prawo działalności gospodarczej nawiązywało do pojęcia podmiotu gospodarczego (a następnie przedsiębiorcy) przyjętego w ustawie o działalności gospodarczej. Ustawodawca dokonał jednak kilku istotnych zmian.

Nowa ustawa w art. 2 ust. 2 określiła, że przedsiębiorcą może być osoba fizyczna, osoba prawna oraz spółka prawa handlowego, która zawodowo, we własnym imieniu podejmuje i wykonuje działalność gospodarczą. Działalnością gospodarczą były natomiast: działalność wytwórcza, handlowa, budowlana, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatacja zasobów naturalnych, wykonywane w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2 ust. 1 p.d.g.). Zgodnie z tą definicją działalność gospodarcza obejmowała rodzaje działalności zarówno dające się łatwo sprecyzować, jak i te oznaczone w sposób nieostry – jak działalność usługowa. Działalność gospodarczą wyróżniały takie cechy, jak zorganizowanie, ciągłość i cel zarobkowy. Sam zaś zakres obowiązywania definicji działalności gospodarczej oraz definicji przedsiębiorcy został ograniczony tylko do tej ustawy.

W porównaniu z ustawą z 1988 r. w ustawie – Prawo działalności gospodarczej dokonane zostało rozszerzenie zakresu przedmiotowego pojęcia działalności gospodarczej o czynności w zakresie poszukiwania, rozpoznawania i eksploatacji zasobów naturalnych.

Za trzecią kategorię potencjalnych przedsiębiorców (w miejsce jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej) uznane zostały niemające osobowości prawnej spółki prawa handlowego. Nowa definicja oznaczała, że ostatecznie ustawodawca *expressis verbis* odmówił spółce cywilnej prawa do samodzielnego występowania w obrocie prawnym. Artykuł 2 ust. 3 p.d.g. uznawał za przedsiębiorców także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Przepis ten od strony konstrukcyjnej stanowił *superfluum* ustawowe, gdyż zakres podmiotowy pojęcia przedsiębiorcy został określony w art. 2 ust. 2 p.d.g., chodziło jednak o wyeliminowanie ewentualnych sporów i wątpliwości oraz o wyraźne podkreślenie, że spółkom cywilnym nie przysługuje status przedsiębiorcy.

W art. 3 p.d.g. ustawodawca stwierdził, że przepisów ustawy nie stosuje się do działalności wytwórczej i usługowej w rolnictwie. Ustawa nie obejmowała więc ubocznej działalności gospodarczej z uwagi na to, iż taka działalność nie jest zwykle prowadzona w sposób stały i ciągły.

Należy także zwrócić uwagę na art. 7 p.d.g. nakładający na przedsiębiorcę obowiązek uzyskania wpisu w rejestrze przedsiębiorców. Jak stwierdził C. Kosikowski, przepis ten w powiązaniu z art. 2 ust. 2 p.d.g. wskazuje na to, że status przedsiębiorcy nabywa się dopiero po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców. Podjęcie działalności gospodarczej było czynnością wtórną w stosunku do wpisu. Zgłoszenia wymagał zamiar podjęcia działalności gospodarczej. Pod rządem ustawy o działalności gospodarczej wymóg zgłoszenia do ewidencji (art. 8 ust. 1 u.d.g.) nie był warunkiem konstytutywnym uzyskania statusu przedsiębiorcy.

Konstrukcja pojęcia przedsiębiorcy – na podstawie art. 2 ust. 2 i art. 7 p.d.g. – wywoływała szczególnie duże problemy na gruncie Kodeksu spółek handlowych,

Publikacja stanowi kompendium wiedzy z zakresu prawa handlowego i omawia wszystkie najważniejsze instytucje tej dziedziny prawa.

W książce przedstawiono m.in.:

- charakterystykę przedsiębiorców, w tym przede wszystkim spółek prawa handlowego,
- prawo umów gospodarczych,
- postępowanie upadłościowe i prawo restrukturyzacyjne,
- spółkę europejską, europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych oraz spółdzielnię europejską,
- prawo papierów wartościowych i rynku kapitałowego,
- podstawy ochrony prawnej konkurencji.

W opracowaniu uwzględniono także zmiany ustawodawcze w zakresie ochrony przed nieuczciwą konkurencją, przepisy o prostej spółce akcyjnej, jak również nowe regulacje dotyczące powszechnej dematerializacji akcji spółek akcyjnych oraz prawa holdingowego.

Redaktorami naukowymi opracowania i jego współautorami są prof. dr hab. Józef Okolski i doc. dr Małgorzata Modrzejewska. Zespół autorów tworzą pracownicy naukowcy Katedry Prawa Handlowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego: dr hab. Marta Litwińska-Werner, dr hab. Dominika Wajda, doc. dr Jerzy Modrzejewski i dr Anne-Marie Weber, a także osoby współpracujące z Wydziałem: prof. dr hab. Marek Safjan – sędzia Trybunału Sprawiedliwości UE, dr Cezary Wiśniewski i dr Jacek Krauss.

Książka jest przeznaczona przede wszystkim dla studentów wydziałów prawa, studiów administracyjnych, ekonomicznych i zarządzania, jak również dla aplikantów i przedstawicieli praktyki prawniczej stosujących prawo handlowe.

9788382460308 W01P01

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

9 788382 460308

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 99 ZŁ (W TYM 5% VAT)